

CAPÍTOL IV

Poblet i la tomba de l'Anglès (mitjans s.XIX)

Els tres companys havien deixat les muntures abeurant en una bassa propera i s'acostaven lentament cap a una de les portes desencaixades del lateral de la muralla que envoltava l'antic monestir. Feia molts anys que estava deshabitat, molts dels seus recintes estaven en ruïnes i la natura havia tornat a recuperar bona part de l'edificació, però tot i així era una construcció imponent.

Eduard, Josep i Antoni ja l'havien visitat amb anterioritat. Els tres inseparables amics, les edats dels quals oscil·laven entre els 12 i 15 anys, eren molt aficionats a visitar paratges emblemàtics propers a la seva ciutat, encara que el monestir cistercenc era un dels més allunyats. Al Josep i a l'Eduard els agradava visitar les antigues ruïnes per evocar històries romàntiques que després plasmaven a les seves poesies i relats que acostumaven a compartir amb els seus companys de les Escoles Pies. Antoni tenia altres interessos, aparentment més mundans, estudiava les línies de les estructures antigues prenent anotacions, fent croquis i dibuixos dels aspectes més curiosos de cada indret que visitaven.

L'Eduard era el més jove de tots tres, però no ho aparentava; a més, acostumava a tenir més iniciativa que l'Antoni i el Josep, que el superaven en edat, i també tenia millors qualificacions a l'escola. El Josep era més pragmàtic, de vegades una mica més aprensiu, però més assenyat que els seus companys i l'Antoni era el més introvertit de tots tres, encara que els seus professors no es posaven d'acord a l'hora de valorar les seves capacitats. Per al Pare Valentí Oliver, al valorar les seves qualificacions, sentenciava: "intel·ligència dolenta, memòria regular, aplicació regular, aprofitament nul". En canvi el Pare Sellarés, director de l'escola, el tenia en molta més vàlua, sobretot en tot allò que era relatiu a la geografia i aptituds geomètriques i espacials.

El cert era que tots tres eren inseparables i formaven un bon equip.

L'Eduard i l'Antoni, amb una mica d'esforç, van aconseguir obrir pas i es van introduir a l'interior de l'abadia; el Josep els va seguir a poca distància. Travessant diversos passadissos i algunes sales van arribar a un petit pati. L'Antoni es va dirigir a un dels laterals del petit claustre i va localitzar una entrada que estava totalment oculta darrere d'una espessa enfiladissa. Agafant el ganivet que portava lligat al cinturó va començar a tallar i retirar les branques deixant espai suficient perquè tots tres poguessin accedir per l'obertura. Retirant algunes restes cremades del que semblaven antics mobles de l'abadia, van poder accedir a un passadís estret, seguint cap a la dreta pel passadís van arribar a veure un altre pati, el claustre principal del monestir, on es van entretenir mirant al voltant la monumental obra. S'apreciava que, encara que des de l'exterior tenia una aparença de fortalesa, des de l'interior del claustre la imatge denotava clarament la funció monacal del complex.

Les torres i edificacions desarborades, amb els sostres esfondrats des de feia algunes dècades no permetien més que imaginar-se les funcions de cada sala del complex, tot i que entre totes destacava clarament l'església del convent. Cap allà es van dirigir Eduard i Josep, mentre Antoni s'entretenia dibuixant esbossos dels capitells del claustre.

—Eduard, vine —va requerir, Josep— Guaita, és espectacular, no creus? —va dir assenyalant el que sens dubte eren sepulcres medievals.

A dreta i esquerra de l'altar major, dos conjunts de sepultures, reposaven sobre sengles arcades, algunes amb clares evidències d'haver estat saquejades, algunes restes de vestidures cremades per terra, també podien entreveure's algunes restes momificades a l'interior dels taüts d'alguna

tomba. Van continuar apropant-se lentament cap al centre de la nau central de l'església, anaven avançant amb compte sobre allò que clarament eren diverses làpides amb inscripcions en llatí. L'Antoni, que abans s'havia quedat al claustre, va entrar a l'estada.

—Nois, aneu amb compte! —va exclamar l'Antoni, assenyalant cap amunt, on una de les arcades que envoltaven la nau central semblava no estar en molt bones condicions. L'Antoni tenia certa facilitat per reconèixer els diferents aspectes arquitectònics de tots els enclavaments que acostumaven a visitar.

Des de la seva primera visita a les ruïnes dels forns romans del camí de Monterols, ubicats a una finca propera a Reus, població de la qual eren veïns els tres companys, l'Antoni ja destacava per la seva afició a dibuixar tots els llocs que visitaven, dibuixos amb tot luxe de detalls i que guardava gelosament en una carpeta que sempre portava a totes les seves aventures.

—Mireu! —va dir l'Antoni assenyalant el raig de llum solar que il·luminava una capella ubicada en una de les naus laterals —corre, Josep, vine! —va cridar, perquè el Josep, que s'havia allunyat, per observar el retaule de l'altar major, es reunís amb ells.

Tots tres van avançar fins a col·locar-se davant de l'altar d'una capella on hi havia un conjunt escultural fet de marbre blanc i on cinc personatges bíblics es trobaven envoltant un Jesús jacent. Per casualitat, o no, el raig de sol que es trobava il·luminant el rostre de Jesucrist, a poc a poc, va anar avançant fins a reflectir-se en un tros de vidre que segurament formava part d'una de les vidrieres ja inexistents que una antigament haurien permès l'entrada de llum al recinte. El raig reflectit va il·luminar una de les làpides que es trobava a la petita estada.

Tots tres es van quedar anorreats davant del que semblava una pesada llosa que tenia una de les cantonades trencada, probablement a conseqüència de la caiguda d'alguna runa en esfondrar-se el sostre.

Es podia intuir una inscripció al llatí. El Josep va agafar una bota amb aigua que portava a l'espatlla i va ruixar una mica de contingut sobre la làpida, a poc a poc van anar intuïnt-se les primeres paraules, l'Eduard, meticulós on n'hi hagi, va anar anotant les paraules que deien de la següent manera:

HIC JACET EXMUS
D.PHILIPUS WHAR
TON ANGLUS DUX
MARCHIO ET COMES
DE WHARTON MARCHIO
DE MALSBURSI ET CARTH
LOCH COMES RATH
FASNUM VICE CO
MES DE WINCHINDON
BARO DE TRIM EQUES
ST. GEORGJI (ALIAS
DE LA GERRATIERA)
OBIIT IN FIDI EC
CLESIAE CATHOLICAE
ROMANAE POPULETI
DIE 31 MAII 1731

Eduard, les qualificacions del qual en llatí eren excel·lents, es va proposar a traduir les escarides paraules que apareixien al dors de la sepultura:

—Mira, Josep, crec que parla d'un duc anglès. Sembla que era un gran noble, no tinc molt clar què hi diu, però intentaré traduir-ho —li va comentar mentre s'acostava al seu company— "Aquí jau l'excel·lentíssim Don Felip Warthon, Duc anglès, Marquès i comte de Wharton, Marquès de Malsbursi i Carthloch, Comte de Rathfasnum, vicecomte de Winchindon, Baró de Trim, Equestres de Sant George (Alias de la Jarretera)".

—També diu que va morir el dia 31 de maig de 1731 —va apuntar l'Antoni, cosa que va sorprendre els altres dos companys, que semblava que no s'interessava gaire durant les classes de llatí que impartia el Pare Valentí.

—Si no recordo malament, l'oncle Güell em va comentar alguna cosa d'aquest home —va seguir comentant l'Eduard— Segons em va explicar, era un noble jacobí exiliat de la cort d'Anglaterra, crec que era molt important i reconegut, si voleu quan tornem a casa l'hi podem preguntar, segur que ens en fa cinc cèntims.

—Escolteu, creieu... què us sembla si aixequem la llosa i mirem dintre? —va suggerir el Josep, que era el menys aprensiu de tots tres; a més, li agradaven els manuals de medicina i d'anatomia. Probablement l'atreia la curiositat de poder observar un cadàver de prop.

—Saps que no hauríem de profanar les tombes —va contestar l'Antoni.

—No la profanarem, solament hi donarem un cop d'ull i després la tornem a deixar com estava —va tornar a insistir el Josep —Aquí ja hi ha força tombes profanades; ningú no s'adonarà d'una mes o menys.

—A més, el raig de sol ens la ha asenyalat —va apuntar l'Eduard.

—Això ha estat casualitat —va insistir l'Antoni.

—I si no és així, ja has vist que primer ha passat pel rostre de Jesús com assenyalant-la amb la mirada —La imaginació de l'Eduard era desmesurada, però al final va convèncer l'Antoni, que encara que intentava posar seny, també estava intrigat a saber què amagava la tomba del noble anglès.

—D'acord —va assentir l'Antoni— però com ens ho farem per aixecar-la? Sembla bastant pesada. A més, aquí no tenim cap eina —mentre deia aquestes paraules ja se les estava enginyant per idear una mena de palanca, que els permetés elevar-la sense gaire esforç. No en va, el seu pare, calderer de professió i el que amb prou feines comptava amb algun ajudant, s'havia organitzat el taller amb diversos estris i màquines rudimentàries que l'ajudaven a moure alguns dels calders i objectes més pesats dels que fabricava.

Es va acostar a un cortinatge socarrimat que havia vist al costat d'una de les capelles laterals i va recollir el que semblaven uns cordatges que estaven nuats a un lateral; els va trenar per fer-los més resistents.

El Josep i l'Eduard, mentrestant, es van acostar a una bancada allargada i la van acostar a la tomba sota l'atenta mirada d'Antoni. Entre tots tres van acostar amb gran esforç una de les pesades pedres que estaven properes, amb tota probabilitat la que havia fet malbé la làpida del sepulcre. L'Antoni es va agenollar al costat de l'extrem trencat de la làpida i gràcies al fet que havia quedat desencaixada va poder passar la corda i nuar-la a l'extrem de la bancada que estava més proper a la làpida.

El Josep es va encarregar de balancejar la làpida lentament, l'Eduard i l'Antoni, amb sengles barres improvisades que van trobar entre les deixalles, van anar inclinant a poc a poc la llosa cap a un costat fins a deixar visible part del taüt de fusta. El transcurs dels anys havia florit les taules rústiques, no aparentava ser el fèretre adequat per a la inhumació de tan noble personatge, més aviat tenia l'aparença d'un calaix dels que habitualment utilitzaven els camperols per recollir la fruita.

Amb una mica d'esforç van aixecar la tapa i amb el moviment es va desencaixar tota l'estructura del taüt i en desmuntar-se va aixecar una bona columna de pols, a l'uníson tots tres es van tapar la cara amb el mocador que portaven nuat al coll que els servia per protegir-se la cara de la pols del camí mentre cavalcaven.

L'ambient va estar una bona estona saturat per la pols, ocultant tota la zona propera al sepulcre. En aclarir-se, van descobrir un espectacle dantesco: el crani amb la mandíbula desencaixada se'ls apareixia com una ganyota sorneguera, el cadàver mig momificat anava vestit amb els que semblaven ser les vestidures de viatge pròpies de l'època, portava una casaca llarga d'un color que encara que desgastat s'assemblava a un verd turquesa, uns pantalons de color beix, unes botes i unes polaines fosques, i al cap les restes del que s'intuïa una gorra militar totalment desfeta, probablement per ser la part més propera a la cantonada que s'havia trencat de la làpida.

Un medalló amb cinta de color verd penjava del coll del noble personatge, i entre les mans subjectava un fantàstic bastó amb empunyadura d'ivori que denotava l'origen noble de l'il·lustre aristòcrata que tenien als peus.

—Has vist, Josep? —assenyalava l'Antoni en direcció als peus del cadàver. Ja portaven una bona estona sense pronunciar cap paraula de tant com estaven d'absorts examinant les restes.

Ocult per un tros del taulell de la tapa del taüt, es mostrava la cantonada d'un petit cofre. El Josep, que era el que estava més a prop, el va aixecar i va retirar les restes de la tapa deixant a la llum un petit cofre decorat d'uns 35 centímetres de llarg i 25 d'ample, a la tapa la mateixa imatge del medalló que portava al coll l'aristòcrata, al centre de la imatge un personatge semblant a un monjo sostenint una creu en forma de X i al voltant el text següent:

NEMO ME IMPUNE LACESSIT

Josep es va encarregar de retirar-lo del sarcòfag, i va intentar obrir-lo sense èxit. El pany també tenia la forma de X de la creu. Amb compte van buscar a les amples butxaques de la casaca infructuosament, als laterals van trobar únicament algunes insígnies militars i poca cosa més.

—Nois, es fa tard —va murmurar l'Eduard— tan absorts estaven amb els seus descobriments que no havien parat esment a l'hora. Si no s'afanyaven, la nit els agafaria de tornada a casa.

Al que Josep va replicar:

—I què fem amb el cofre i els altres objectes? — mentre l'Antoni ja els estava posant en un sarró que portava creuat sobre el pit, i va contestar:

—Ens els emportem.

L'Eduard, amb rapidesa i sense cap escrúpol, va recollir el medalló, posant-se'l a la motxilla i va agafar el bastó i l'hi va passar al Josep.

—Ens ho hem d'emportar tot, potser ens serveixen per esbrinar com obrir el cofre sense haver de trencar el pany —va matisar l'Eduard, en veure la cara d'en Josep, que semblava no estar gaire conforme amb la idea.

Entre tots tres van tornar a col·locar el millor que van poder la llosa al seu lloc i van deixar en un racó la bancada i les barres per si havien de tornar a accedir a la tomba.

Van recórrer en sentit contrari la ruta que havien seguit en entrar i van deixar enrere l'ombra de les muralles de l'abadia, van recuperar els cavalls que estaven pasturant no gaire allunyats d'on els havien deixat i de mica en mica van seguir el camí de tornada a Reus.